

Nya medaljörer

Vid vårstämman den 2 juni 1996 i Österåla församlingshem överlämnades i enlighet med styrelsens beslut, Upplands fornminnesförenings- och hembygdsförbunds förtjänstmedalj till Rudolf Bergvall, se Uppland 1996, samt Barbro Andersson, Grinda, Torstuna.

Barbro Andersson

Jag känner mig både ödmjuk och tacksam för den fina utmärkelsen jag fått mottaga av Upplands fornminnesförening och Hembygdsförbund.

Jag är född och uppvuxen på den gård jag fortfarande bebor i Grinda Torstuna där mina förfäder har bott många generationer före mig, under många århundraden.

Det kanske sätter sina spår; man har sina rötter djupt rotade i den egna hembygden.

Jag har varit verksam i Torstuna hembygdsförening med många år i styrelsen varav åtta år som ordförande.

Mesta arbetet har jag väl gjort i

Sydvästra Upplands kulturhistoriska förening där jag suttit i styrelsen i många år, varav tio år som vice ordförande, den förening som då drev Enköpings museum.

Från början av 70-talet och tills det nya kommunala museet stod färdigt i slutet av 80-talet hade jag ensam ansvaret för dess öppethållande samt att ta emot alla skolklasser som gjorde studiebesök, ett arbete som aldrig kändes betungande.

Föreningsarbete är en god källa till gemenskap, tack vare kunniga och intresserade medhjälpare.

Jag är också styrelsemedlem i Upplands fornminnesförening och Hembygdsförbund, sitter även i kommittén för Ola Ehns minnesfond.

Barbro Andersson

Vid vårstämman på Ottarshögen vid Husby i Vendel den 1 juni 1997, överlämnades i enlighet med styrelsens beslut, förbundets förtjänstmedalj till Gunnar Olsson, Uppsala.

Gunnar Olsson

Livet är fullt av paradoxer. I Härnösands läroverk hade vi en duktig och kunnig men fruktad lektor i historia. Han hade för vana att ge s.k. långfrågor, t.ex. "redogör för Europas historia under 1800-talet". Om man då stakade sig eller teg så fick han förfärliga vredesutbrott. Dom lektionerna var ofta rena mardrömmar.

Och så väljer jag att läsa just historia i Uppsala efter studenten 1957 i Härnösand! Rätt märkligt egentligen. Efter nordiska språk och litteraturhistoria visserligen, men ändå. Jag gick sedan ut lärarhögskolan 1969, fast beslutet att bli en bra och vänlig lärare. Men det blev jag inte – för jag blev knappt lärare alls, bara ett enda läsår i Tierp. Jag blev nämligen journalist nästan hela mitt yrkesliv, först på lokalradion och sedan, de senaste tolv åren, på Upsala Nya Tidning.

Ofta är det en slump, goda föredömen och i viss mån de egna egenskaperna och kunskaperna som gör att man fångas av ett bärande intresse. I början av 80-talet fick jag i mitt jobb på Radio Uppland en sommar ägna en hel vecka åt Långhundraleden, den gamla sjöleden från Trälhavet till Uppsala. Här har vi det slumpmässiga. Men föredömena dök upp snart nog: På en gårdsplan i Falebro i sommarsol intervjuade jag Stig Rydh, och i Åkersberga mötte jag och min tekniska kollega både den legendariske Henning Loggert och andra i arbetsgruppen Långhundraleden,

såna som jag aldrig anade att jag skulle möta senare.

1974 byggde jag en villa i Bergsbrunna och fångades av ortens charm, en blandning av landsbygd och stad, med stationssamhälle, tegelbruk, lilla affärn, fotbollsplan och Danmarks IF. Snart nog blev jag ordförande i ortens egnahemsförening, och den var på sitt sätt ett slags hembygdsförening. Danmark blev min och familjens hembygd – men man kan ha många. Danmarks socken, Härnösand, Ådalen, Uppsala – alla har på olika sätt stora och oskattbara värden. Lär man känna en bygd så fångas man av den!

Ellinor Lindström blev ledare när vi med hjälp av den outtröttlige Wolter Ehn startade en cirkel om ortens historia. Vi gjorde så småningom en utställning på Upplandsmuseet, och vi fann att det överallt i Danmarks socken, Danmarks kommunal, fanns många olika cirklar. "Varför bildar ni inte en hembygdsförening?", sa min hustru – och då gjorde vi det! I november 1986 hölls upptaktsmötet, och hängivna och duktiga mäniskor kom med i styrelsearbetet. Så var det då och så har det fortsatt. Då är det tacksamt att vara ordförande, som jag varit sedan starten.

Vi har också mött gensvar på orten och har nu brutto 666 medlemmar. Gensvar har mött oss även från andra håll: när vi rustat runstenar har Anders Wall och kommunalnämnden hjälpt till, när vi velat rädda en gammal stenbro

har vi stötts av både lands- och länsantikvarien och av vägverket. Vägverket har t.o.m. byggt ett plank på vår begäran för Åsmund Kåressons fina runsten i Vedyxa.

1988 fick vi i Danmarks Hembygdsförening en inbjudan från något som lät lite militärt och mystiskt: Arbetsgruppen Långhundraleden. Var det nån utbrytning ur tyska Baader-Meinhoffligan eller vad var det? Det var något mycket fridsammare än så! Det var ett gäng som börjat studera den gamla vattenled som en gång förband Uppsala med Åkersberga. Numera täcker gruppen ALLA föreningar, från Gamla Uppsala, förbi Danmark, Lagga, Husby-Långhundra osv. ända ut till Österåker och havet.

Nu mötte jag åter Henning Loggert, numera avliden, men då var han aktiv ännu vid 94 års ålder! Han hade varit fruktad chefsrevisor i Generalpoststyrelsen. och hade ett minne som vi mycket yngre avundades honom. Åkte man bil med honom i baksätet så kunde han plötsligt peka på ett hus i en dunge:

"Där ligger Hoberga gård. Den nämns första gången i ett pergamentsbrev från 1291, då gården ägdes av Sten Stenson tre bjälkar..." Och så drog han gårdens historia fram till våra dagar. Jag blev väldigt störd av hans prestationer och tänkte att det där var väl bara en mekaniskt innött kunskap. Så för att testa honom sa jag: "Hördu Henning, vad hände egentligen år 1523??" Och då fick jag givetvis en

exposé över historien i världen, i Norden och i Sverige, inklusive dramatiken kring Gustav Vasa!

Snart nog blev jag indragen i ett jättearbete: det gällde att producera en bok med proffs och amatörer som skrev om den fina gamla sjöleden. Karl Erik Mörk i Vallentuna, Gudrun Vällfors i Åkersberga, Ma och Tage Sundqvist i Husby Långhundra och jag utgjorde redaktionen, och vi jobbade hårt. Men hade jag vetat att det jobbet skulle ta nästan all min fritid under minst tre år – då hade jag nog tackat nej. I boken finns ju 50 artiklar av över 20 författare.

När till sist manuset var klart – då visade det sig att inga pengar fanns! Då blev vi tvungna att jaga sponsorer också. Mödan att jaga ihop 200.000 kr i bidrag var ett kapitel för sig, liksom mödan att med dator, sax och klister montera de nära 300 sidorna. Att göra en bok är ett oändligt pussel – men det är härligt när alla bitar faller på plats!

Lite till mans ler vi väl när man på Oscarsgalor tackar alla inblandade, t.ex. producenter, föräldrar och vänner. Men det kanske inte är så tokigt, så nu vill jag tacka några som ställt upp genom åren och gjort det möjligt för mig att arbeta med hembygdsfrågor. Först min hustru Katarina som blev golfspelare på kuppen när jag höll på med Långhundraboken. Givetvis mina vänner i redaktionsgruppen för Långhundraboken. Sen också alla härliga vänner i Danmarks hembygds-

förening, främst de som under tio år ingått i styrelsen och haft andra funktioner. Just nu är de: Ellinor, Gustav, Sven, Dagny, Jan, Per-Arne, Anna, Bengt, Irene, Anders, Ingemar, Ingemar, Sonny, Gerd, Gunnar, Torgny, Lars-Ivar, Christer, Mats, Ingemar och Rune.

När Stig Rydh ringde till mig om 1997 års vårutflykt, en dag då jag bara MÅSTE vara på plats – då kom hans besked som en total överraskning. Det är ju faktiskt så, att när man engageras i hembygdsarbetet så tänker man verkligen inte på medaljer utan på så mycket annat: Ska det gå att få ihop ett trevligt och givande

program för hembygdsföreningen? Blir resan fulltecknad? Går det att bevara den gamla bron? Eller det gamla gårdsmuseet? Blir årets årsbok läsvärd och lockande?

Till sist vill jag varmt tacka Upplands fornminnesförening och Hembygdsförbund och landsantikvarie Stig Rydh för Bror Hjorts vackra medalj och som jag med dessa ord vill dela med mig av. Hembygdsarbete och forntokeri är roligt, och jag har haft oförskämt roligt genom åren.

Gunnar Olsson